

Huid en haar

‘Echte kunst stelt ook vragen aan zichzelf,’ om Connie Palmen maar weer eens aan te halen. Dat is een simpel maar effectief criterium om André Hazes te onderscheiden van Stef Bos, André Rieu van Janine Jansen en een tromboneclubje van het Haags Residentieorkest. Is dat vragen stellen belangrijk dan? Jazeker, want wie zichzelf geen vragen stelt, ontwikkelt zich niet, en wie zich niet langer ontwikkelt is al bijna dood.

Er is een schemergebied: de liedjes van Toon Hermans bijvoorbeeld. Kitsch, of, heel vilein, toch kunst? En in de literatuur de tongue-in-cheek stijl van Herman Koch, want blijft de auteur daarin zelf niet net te veel buiten schot?

Aan het andere einde van de meetlat bevindt zich Arnon Grunberg. Zijn laatste boek, Huid en haar, vorig najaar verschenen, heb ik net pas uit. Aan vragen geen gebrek in dit boek. Het kwam me voor alsof hij al zijn alter ego's tot een apart personage had verwerkt, en deze personen voortdurend elkaar laat bevragen over hun motieven om te leven.

Zo zijn er de hoofdpersoon, de contactgestoorde wetenschapper, die leeft voor zijn werk. Zijn minnaressen, vertwijfelde vrouwen op zoek naar verbondenheid. Het verwaarloosde kind. De machtsmisbruikende politicus. De dolende single. De moeder voor wie de Holocaust de maat aller dingen is.

Omdat Grunberg zijn hoofdpersoon meermalen laat stellen dat fictie onzin is, ‘niet waard om gelezen te worden’, kan ik het boek niet anders zien dan een meedogenloos zelfonderzoek van dik 500 pagina's. Daarin lijkt Grunberg zichzelf, en daarmee ons, maar een vraag te stellen: heeft de vraag naar de zin van het leven zelf wel zin? Het antwoord, ik verklap het vast, is nee. Het leven is er, de hel die het vormt is niet te ontvluchten. Als er mensen gedwongen werden door te leven na Auschwitz, wat stelt zo'n vraag dan voor?

Met dit boek stelt Grunberg niet alleen vragen aan zichzelf, maar ook aan de vragen die het fundament vormen voor zijn eigen kunst. Ik persoonlijk vind dat dan weer heel grote kunst.